

Johann Simonius

Exercitium Eloquentiae De Bono Principis tractatum : Octo Orationibus: quas In Illustri Academia Rostochiensi publice recitabant nobilissimi aliquot & ornatissimi iuvenes

Rostochii: Myliander, 1602

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn742263479>

Druck Freier Zugang

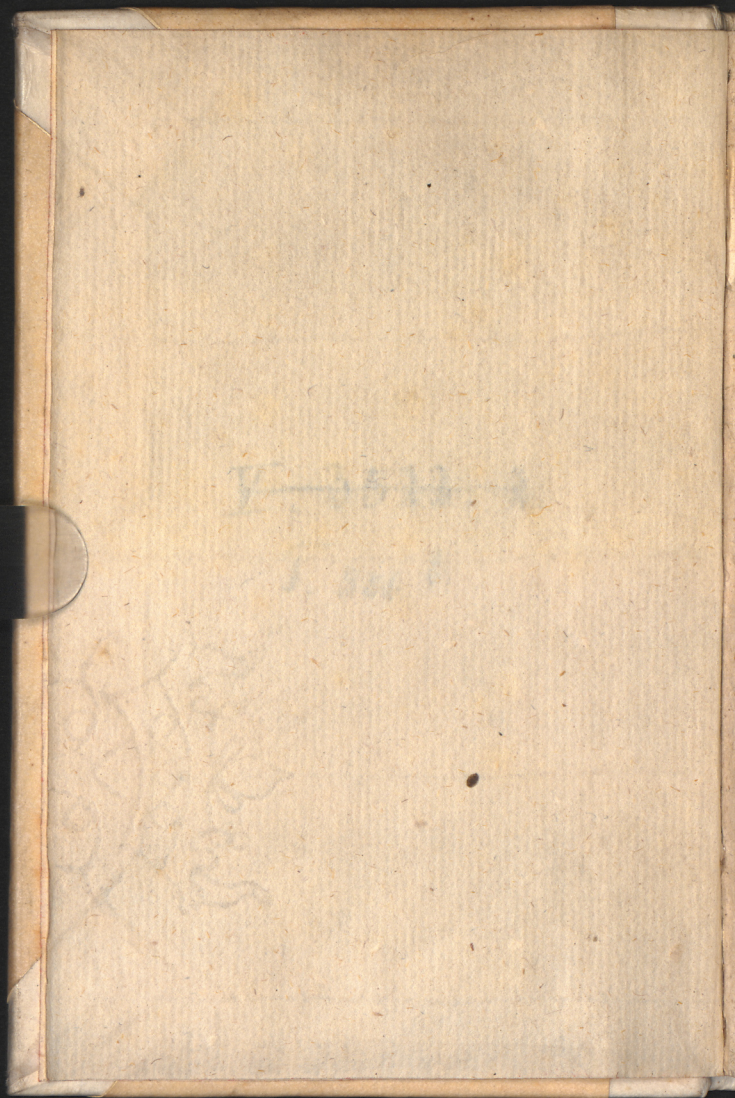

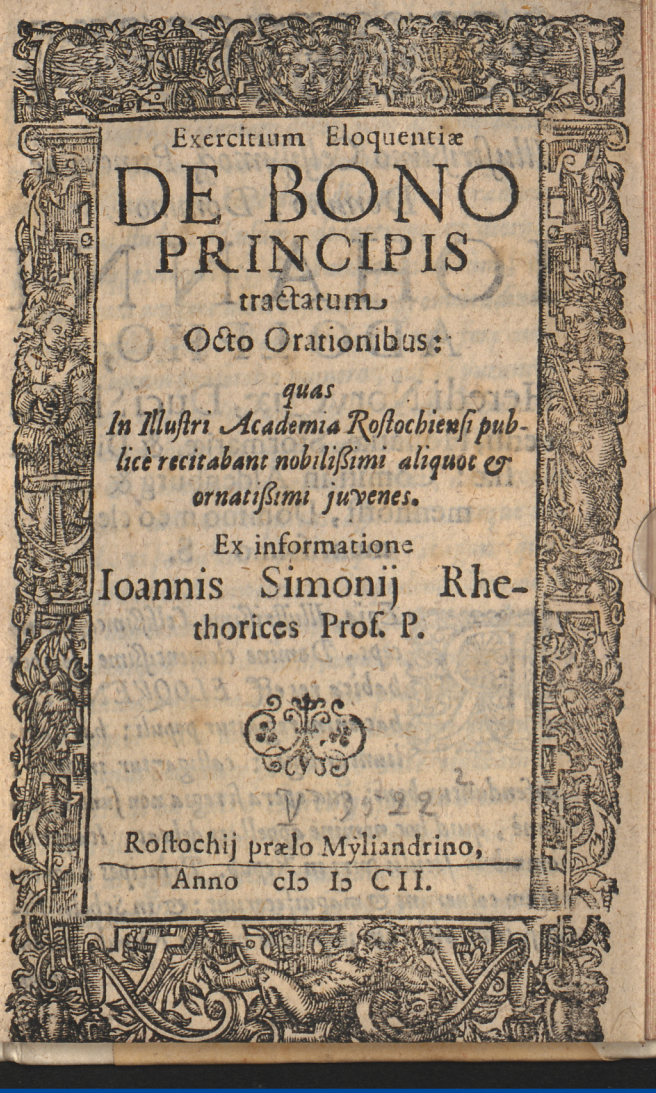
1011

~~V. 3522. 2.~~

J. 506. b.

Exercitium Eloquentiæ
**DE BONO
PRINCIPIS**
tractatum
Octo Orationibus:

quas
*In Illustri Academia Rostochiensi pub-
licè recitabant nobilissimi aliquot et
ornatissimi juvenes.*

Ex informatione
**Ioannis Simonij Rhe-
thorices Prof. P.**

V 3522
Rostochij prælo Myliandrino,
Anno clō 15 CII.

*Illustrissimo Celsissimoq; Principi ac
Domino, Domino*

**IOHANNI
ADOLPHO,**

**Heredi Norvegiæ, Duci Slesvi-
censi, Holsatiæ, Stormariæ, & Dietmar-
siæ: Comiti in Aldenburg & Del-
menhorst, Domino meo cle-
mentissimo S.**

R*egia, Illustrissime, Celsissimeq; Prin-
ceps, Domine clementissime semper
habita res est. ELOQUENTIA.*
*hac enim reguntur populi: hac stabi-
liuntur leges: castigantur improbi:
defenduntur boni: quæ opera si regia non sunt. nescio
sanè, quid hoc nomine appellari debeat. Itaque &
omnibus seculis viri in Repub. Principes eloquen-
tiam coluerunt & magnificerunt: & in Scholis Re-
gijs: cum alijs. tum imprimis hi, qui Reipub. operam
suam*

suam consecrarunt, ad eam aut uerò animum ap-
pellunt, aut excitantur. Quæ me causâ una im-
pulsit, ut, dum, DEO ita volente, in hac Baltici
litoris Sarepta Oratoriam doceo, jam aliquot annos
publicè privatimq; conuentus habuerim, in quibus
ea, quæ Rhetores de benè dicendi facultate tradunt,
Sapientiæ studiosi ad usum, deducerent, & dicendo
scribendoq; exercerent. Sciebam quidem tum; me
ad rem tantam ferè nihil nisi animi promptitudinem
offerre posse. prævidebam & hoc: non fore nul-
lum, ex eorum præsertim numero, qui se putant om-
nia scire, qui me lecarum appellaret aut Phaeron-
tem. Sunt n. homines, qui, cum erroris quadam o-
pinione & scientiæ persuasione decepti, ad docendi
munus per aliorum injurias aspirant; neque id,
ad quod, vi facta via, perumpere satagunt. qua-
dam culpa exclusi impetrant, impudentissimè de se
scribere non erubescant, propterea se spacijs ab alijs
excludi iniquis, ne scilicet hi, à quibus impeantur,
post genicis auscultare, & his præceptoribus ea,
quæ ephebi olim didicerant, dediscere cogantur.
Hoc genus hominum jam longè antè videbam mi-
nus rectè de his nostris exercitijs iudicaturum. Ego
tamen illis posthabitis meum propositum ursi, &
(absit arrogantia dicto) non paucorum et jam nobi-
lissimorum studia excitaui, ut in Archeum nostrum
produ-

producti audientiam invenirent, neq; à doctis & li-
teratis viris prorsus rejicerentur. Quos inter fue-
runt nobilissimi & ornatissimi hi adolescentes; à
quibus recitatas me informante orationes Illustris-
simæ V. Celsitudini ego nunc reverenter offero: non
quod his V. C. egeat; sed cum & Illustrissima
Celsitudinis vestra honorifica in illis facta sit men-
tio: eandemq; inter laudatissimos Principes esse
cerè sciam, qui studia literarum amant ac doctis-
simos quosq; omni principali favore prosequantur.
Cumq; V. C. agnatus Illustrissimus item Princeps
Philippus Norvegiae heres, Dux Slesvicensis &c.
hoc ipso tempore in hanc urbem studiorum gratia
cum Illustrissimo Principe Vadalrico, Pomeraniae
Duce &c. veniat existimabam non injucundum
C. V. fore, si cognoscat, quae dicendi exercitia in hac
Academia celebrentur: idq; ut Ill. V. C. quae est
ipsius plurimorum sermonibus praedicata clementia,
faciat, submisse ero. Deus Opt. max. Illustris-
s. V. C. cum Serenissima conjugè, & tota repub. in-
columem florentem beatamq; conservet, ut diu vi-
vat, diuque regnet. Rostochio 26. Aprilis.
Anno 1602

V. C.

Subjctiss.

Ioannes Simonius.

LECTV.

LECTURIS S.

DE Officio & BONO Gubernatoris
nobilis est & perverus atq; a multis
annis agitata Quæstio. Recte enim
præesse, unam est ex ijs, quæ inter homi-
nes celebrantur, opus, quo nullum a-
liud est vel illustrius vel gravius; vt quod
complexum est omnia, quæ nobis cara
sunt, Religionem, Ecclesiam, scholas,
parentes, coniuges, liberos, ærarium,
& id genus infinita propemodum alia.
Quod qui recte administrare ignorant,
vel *ιδιοσφία* inflati, ad eam, quam sibi
ipsis fingunt, normam administrant;
illi Ecclesiam turbant; vexant scholas;
exhauriunt cives; ærarium ex lacrimis
& gemitibus subditorum locupletant; in
distribuenda iustitia sunt *πρωσολήπται*;
& tandem, ut imperiti naucleri navim
Reipub. ad inscitæ & nequitæ scopulos
impellunt evertuntque.

De hoc Officio adolescentes aliquot
Nobilissimi, ornatissimi & doctissimi
hodie O. M. V. D. disputabunt, & to-
tam rem in deliberationem vocabunt.
Et quidem.

OTTO à GROTHUSEN Nobilis
Livonus Cisdunensis, quæstionem ad
consultandum proponet:

EDUARDUS HORN, Nobilis Fin-
no, ut imperij cura alijs commendata
Rector Reipub. voluptatibus indulgeat,
svadebit:

**VVINHOLDUS HEIDEMAN-
NVS** Gedanensis, voluptate graviter
rejecta, ad Venationem hortabitur:

DETLEVUS ab HUDA Nobilis
Bremensis, venatione perpetua impro-
bata, ad ærarium omnibus modis au-
gendum eundem inflammabit:

EDUAR-

EDUARDUS à DELVVICH
Nobilis Livonus Ultradunensis, studio
pecuniæ condemnato, gloriam ex bellis
comparandam suadēbit, & classicum
canet:

ERICVS SCHRODERVS Svecus
contra ambitionem disputabit, & ad
Pacem huiusque artes excitabit regen-
tem:

IEREMIAS GODELMANNUS
Rostochiensis pietatem, prudentiam,
iustitiam, fortitudinem eidem inculcabit:

OTTO à GROTHUSEN ἀνακεθα-
λαίωσι instituet, & omne officium Gu-
bernatoris complectetur:

Ad

Ad quos benignè & humaniter au-
diendos, Magnificos, Reverendos, Cla-
rissimos, Consultissimos, nobilissimos,
doctissimos Dn. Professores, Doctores,
Magistros, & adolescentes officiosè &
peramanter invito. Fient recitationes
hora I. in acröasi Philosophica boreali.
P. P. XXVII. Febr. Anno 1602.

Joannes Simonius.

ORA.

ORATIO I.

*Qua quaestio ad consultandum
proponitur.*

SAPIENTIAM rectamque instituentem vitam rationem non à plebeis hominibus, sed generis splendore præstantissimis cuiusvis ad gubernacula sedenti cognoscendam & excolendam esse; Platonis illud sæpius repetitum testimonium comprobatur, qui cum denique fore beatas respublicas putavit, si aut docti & sapientes homines eas regere cepissent, aut qui regerent, omne suum studium in doctrina & sapientia collocassent. Imprimis vero hoc ipsum tenendum est his, quibus quidem respublica administranda est, sed quos aut tenera ætas, aut imperitia, sive ignorantia ad reipublicæ gubernacula tanquam parum idoneos admittit. Itaque cum ea, quæ me paulo post gravioribus traditura est negotiis, ubi de salute & commodo reipublicæ cogitandum erit, appropinquet ætas, videndumque mihi sit, ne reipublicæ scientia ægra aut plane deposita scrupulus ignorantiaë succrescente ætate succrescat, peto
A à vobis

à vobis Consiliarij mei, liberè quisq; significetis, quomodo hic cursus sit instituendus.

Si quis enim rectam instituendæ vitæ rationem ignoraverit, hunc maxima infinitaque incômoda comitabuntur, & a tergo sequentur. Quod enim multis accidisse animadvertimus, ut cū vitæ terminum sibi nō præstitissent, huc illuc tanquam incertis acti tempestatibus fluctuarent, inq; discernendis gradibus bonorum & malorum turpissimè hallucinarentur, cum multi utile pro honesto, pro utili suave ac iucundum appeterent; alij voluptatem, profundissimam quarumlibet calamitatum charybdin, suavissimam multiplicium malorum escam, in loco summi boni collocarent. alij divitijs, quæ superbiam pariunt, animos hominum inflant, invidiam conciliant, multis perniciem creant, summum imperium tribuerent: quod, inquam, multis accidisse vidimus, id evenire cernimus viris in luce reip. constitutis, ut eo præsidio destituti vagentur, infelicitè hallucinentur, & errent, sæpe etjam duriter allidantur: donec ad extremum penitus se & navim reip. evertant.

Quis enim, si absque hoc sit, benè imperare, quis utilitati reip. rectè consulere, quis justiciam administrare, quis falsos deprimere, quis probos defendere poterit? ubi enim prudentes sunt, ibi florebit civis, florebit religio.

ligio, benè erit ærario, benè erit toti reipub.
At ubi is, qui imperat, stolidus est, nec alios sa-
pientes audit, ibi interire remp. necesse est, cum
ad verum finem nemo tendat: sed sicuti vinum
alios hebetiores reddit, alios acutiores, alios
elingues facit, alios loquaculos, pro corporum
habitu, ita eadem stultitia & ignorantia veri
hunc regem incitat ad ad studium pecuniæ, il-
lum ad voluptates inflammat, hunc ad luxum,
illum ad alia detrudit.

Rursus si quis tam heroum atq; principum
quam vulgarium mentis oculos ad scopum vi-
tæ prædiscendum converterit, dici vix potest,
quantam ea res afferat Sapientiam, quam præ-
beat vitæ regulam optimam tutissimam fe-
licissimam. Alexandrum videamus, qui cum
boni Imperatoris finem apud animum suum
constituisset, tam legendi atq; discendi percu-
pidus fuit, ut Iliadem Homeri, quam rei mili-
tariæ viaticum solebat appellare, Aristotele
exponente, perdisceret, eamque semper una
cum pugione sub pulvino jacentem teneret.
Thaletem aspiciamus, quem multarum rerum
inventorem fuisse memoria proditum est, sa-
pientumque Græcorum primum atque excel-
lentissimum: an non minus in cælum sublatis
oculis admirabundi obstupescemus, quod hic
vir relictis omnibus his fortunæ caducis ac nul-
lius momenti bonis sese Ægyptiorum sacerdo-
tibus

ribus erudiendum atq; instituendum tradere ? ut ab eis Philosophiæ, reginæ illius, præcepta disceret. quo autem numine extimulatus id fecit ? nullo profecto alio, quam quod certam vitæ metam sibi præfixisset.

Quid de Pythagora Italicæ Philosophiæ autore dicam ? Quid de Platone, Anaxagora, aut Empedocle in medium proferendum existimem ? qui omnes ad Barbarorum remotissimas regiones penetrarunt, quo possent ab illis aliquo sapientiæ lumine illustrari, & per illud ad scopum vitæ suæ perducì.

Quemadmodum enim sagittarij certum finem sibi propositum habent; ad quem collinent & sagittis & oculorum acie directis jaculentur: quemadmodum item viatores, quemadmodum denique nautæ certum scopum propositum habent, ab eoq; determinationem totius itineris accipiunt, ita ille solus novit, quid sit agendum, quid omittendum, qui certum vitæ finem & metam præfixam sibi habet.

Quæ cum ita sint, peto à vobis, Consiliarij, omnes ingenij nervos intendite, nihilq; intentatum relinquite, ut percipiam, atq; intelligam, quò dirigenda sit tota futuræ gubernationis navigatio, num Sardanapalum ? an Iulium Cæsarem ? an alium quempiam mihi ad æmulandum proponere debeam ? Profiteor me vobis obtemperaturum ac morem gesturum.

O R A.

ORATIO II

Primi Consiliarij qua Voluptas suadetur.

CVM mihi fortuna & experientia, Princeps, usum quidem inviderit bene suadendi excellentem: fides autem, qua tibi obligatus sum hoc tempore, necessitatem imponat sententiæ dicendæ; moderabor eam è salute tua & utilitate: consulamq; ætati & fortunæ tuæ, sine gratia, sine timore, optima saluberrimaque. Multum enim semper interesse existimavi, non solum ad diurnam vitam sed facilem & beatam, tempori rationem vitæ ingredi, quæ duceret ad tranquillitatem & quietem. Nec enim probare potui rigidos illos Catores & severos, qui ad curas & ambitum militiamq; suum principem detrudunt, dissuadent vitæ genus quietum, jucundum, quo ævi hoc quicquid est inire licet & peragere, sine molestia & timore. His, ut alias semper, ita nunc maximè me oppono, ne adolescentiam tuam abuterentur: neve vernantem te adhuc & florentem, quod multis hodie accidit, sepulchro induceret. Bellis te interesse volunt

homines cordati & coturnicis naturam induere. Ego verò semper existimavi artem illam belli hominum quandam esse perniciem, ad interitum generis humani à dominandi cupiditate & avaritia primùm introductam: quæ per sanguinem & cædes nobilitatem sibi & famam acquisierit. Hujus manibus potentissima regna demollita jacent: bellicosa Numantia, ditissima Corinthus, superbæ Thebæ, Ierusalem sanctitate, sapientia verò insignes Athenæ. At tu Domine, non pestis & perniciës; sed amor & delitiæ generis humani natus es: non qui homines adoriri, instare, premere, circumvenire, condiscas; sed potius veluti pedamentis quibusdam fulcire: cum hanc teneram ætatem tuam cum totius vitæ curriculum quam suavissime agendo. Quamobrem si tibi castra sunt cordi, simul te appares ad molestias, timores, vigilias, anxietates, & quod malorum extremum est, mortem ipsam. At istam non quæris, nisi insanias & desperes; sed felicitatem, beatitudinem, vitam inquam jucundam & quietam, quæ in voluptate sita est, matre & nutrice vitæ beandæ. Igitur cum huc tendis Princeps, frustra certamina Herculis, operaquæ à Theseo gesta, exemplar & scopum proponis, ad quem collinees & curras: qui ut Patroclus, Hector, Achilles, dum hominum interitu & bellis delectantur, præmia retulere,

culere, miseram vitam & immaturum fatum;
diutius utiq; victuri, si extra teli jactum se con-
tinuissent. Verum cesso instare, obtinui enim
quod volebam, ut jam sagum deponere & scu-
tū abijcere animum induxeris. Alterum, quod
à toga obijcitur impedimentum & remora, si-
mul collam, ut possis planam & facilem decur-
rere viam ad scopum quem suademus & pro-
ponimus. Qui igitur juri dicundo, tanquam
Æacum aliquem aut Rhadamanthum vacare te
volunt, rixantes audire & punire: id agant, ut
mancipium quoddam te faciant plebis, famoso
virtutis & justitiæ nomine imponentes, quo
te immortalē faciant verbo; at revera ad or-
cum ducunt & interimunt. Vix enim Hercu-
les sufficeret ad hæcæ pedicæ & boiæ, quas tibi
illigant & imponunt. Vellem in mentem veni-
ret viris sapientibus, Principem liberum na-
tum esse; non servum, ministros quosdam
& operas largimur & concedimus opificibus,
quo sibi ipsis parcant, homines ad stivam nati:
quid principi faciemus, multitudine negocio-
rum opprimemus ipsum & interficiemus? Nam
si labores negotiaq; scholastica, Socratem, Pla-
tonem reliquamq; Philosophorum turbam, ex-
anguem reddiderunt & demortuum, quid fiet
Principi vestro, cujus humeris & cordi perpe-
tuos labores & curas illigatis? Verba nos non
movent, utinam exempla! Considerate enim

eximium illum Saxonix Ducem, tosto & am-
busto corde & uvæ passæ instar contracto, dolo-
re & pondere negotiorum publicorum occu-
buisse. Nec aliter res cadere potest, vel ipsis
medicis testibus: qui vigilias & curas humidum
radicale depascere, spiritus resolvere, vitamq;
destruere & abscindere una voce clamant. **Quin-**
igitur liberamus Principem nostrum hoc Sisy-
phi saxo, & dolio Danaidum: bella, negotia pu-
blica, virtutis actionem, cruces, & flagella il-
lustrium, in inferioris fortunæ homines reijci-
endo: & concedimus illi uti, frui bonis & do-
nis, quæ DEUS & natura ampla & copiosa ipsi
indulsit. Ea sunt, quæ Salomoni hominum sa-
pientissimo ex rebus omnibus sub sole placue-
runt tantum, latari nimirum & corpus curare
quiete & voluptate: cujus sententiæ subscribit
alibi etjam sacra pagina, quæ extremum & ul-
timum bonorum promittit tranquillitatem &
lætitiâ, quæ re ipsa est voluptas. viro enim ti-
menti dominum opes & lætitiâ in domo ejus,
inquit Psaltes. Quid verbis opus est? perambu-
lemus, si placet, omnes mundi partes, & clare
testabuntur, à voluptate se procreari & con-
servari, à labore, & ejus pedisequa tædio &
dolore, interire. solem illum vide qui clarus
lætitiâque gestiens oritur nobis & surgit: at
inclinante die, cum jam cursum peregit, de-
mortuo similis, quasi affectibus laborans faciem
osten-

ostendit nunc pallidam, nunc rubicundam, & quasi sanguine madentem. Idem vultus Lunæ est, cum suum cursum decurrit, cum oriens tripudiet atq; exultet. & quis est omnium, qui ad laborem ultrò se comparet, nisi trahatur & cogatur? Tauros ad stivam ligamus, & in ipso opere stimulis petimus. equos calcaribus, canes loris cogimus. Ut mittam hominem ipsum, cui labor & sudor pœna est, quem nunquam sequitur nisi egestate & necessitate cogente. At aliud in voluptate est; ad quam omnis natura impetu suo, & vi quadam fertur, in eaque conservationem suam positam esse clarè ostendit. quis rerum productioni operam daret, nisi voluptate ornasset natura maris & feminae conjunctionem? Hinc videmus omnia animantia tunc maxime lætari, eaque lætitia se propagare, cum voluptati & veneri se dederunt, nec unquam magis exardescere & furere, quam cù ab ipsa lætitia revocantur & impediuntur. Di ipsi, instruméta voluptaris, suum nectar & ambrosiam, suum Ganimedem & Danaem habuere: nec unquam in laborem redeunt, nisi hominum malitia & necessitate cogente. & cum discedunt à nobis convivijs in lætitiâ & hilaritatem se solvunt. Martem sua Venus lassum & curis confectum per amplexus reficit & thori voluptates. Iovem. Iuno aut vicaria aliqua Amphitruonis. Quo

A s igitur

igitur ibis DOMINE, contra omnem
naturæ vultum & sermonem & quæ solo & cæ-
lo ingenerata sunt unus evertes & tolles? quæ
enim necessitas te adigit, ut animum affligas
& emaceres? hereditate parva res est, & am-
pla, ad omnem læticiam quæ satis sit & vitam
jucundam. Age igitur convivium aliquod
mihi inito, quod loco & bellorum hominum
conventu probe constet: apparatus habeat
non Homericum & jejunum aliquem sed Pin-
daricum: cui adsit mimus voluptatis plenus;
convivatores reliqui blandi sint, qui omni ra-
tione voluptati studeant: adsint Veneres
illæ & virgines nigroculæ, tenellæ: quæ tri-
pudijs læticiam provocent & augeant: veniat
flexanima Musica, quæ modos perseveret Ly-
dios: Ionios fugiat tristes & luctuosos: tandem
quæ potes curas abige, jentando, prandendo,
cænando, & commessando. Ita vixisse legimus
non solum tui ordinis homines reges & Prin-
cipes, sed Philosophos: & eo ostendisse, ver-
bo virtutem & laborem se commendasse, re
ipsa voluptatem. Plato legibus convivia in-
stituit, munera Liberi patris in reipublicæ auxi-
lium imploravit. Lycurgus apud Lacedæmo-
nios: Cato censor morum apud Romanos ap-
probavit: qui sodalitates ad charitatem & ci-
vium hilaritatem instituit. Huic catalogo in-
sexemus Aristippum Epicureum aliosq; non
de ple-

de plebe Philosophos, qui potius voluerunt
conviventiam bonorum fragore suo & sermo-
nis condimento exhilarare, quam scirpos no-
dosq; anxios in umbra scholarum proponere.
Reges autem ad calculum vocare non possu-
mus: nam copia illorum plane obruimur, &
temporis angustia impedimur, præterea labo-
rem suadendi in re plana & facili jam defugio.
Tuum nunc est Domine arbitrari & concludere,
an mavis bello florem ætatis consumere: ad
Cannas, Mæoniam paludem aut Padum occum-
bere, per acies volitare mediosq; ignes, ob ina-
nem aliquem titulum & periturum nomen: an,
quod suadeo jubeoq; in molli victu & die fere-
no imperturbata mente otia tractare amica
placidaq; , & senectutem expectare tranquil-
lam. Nec enim quicquam licuit ad acheronta
secum ferre cuiquam, quo se demulceat tra-
ctetq; : hic usurpanda sunt gaudia dona, & bo-
na, quæ dextra ubere & plena indulsit fortuna,
ne sero ingemiscas, postquam concessi tempo-
ris ætatem peregisti sub duro magistro & per-
didisti. Quamobrem, dum fata sinunt

Vivito lætus! properat cursu

Vita citato volucrisq; die.

Rota præcipitis vertitur anni

Dura peragunt pensa sorores

Nec sua retro fila revolvunt.

ORA-

ORATIO III.

*Secundi Consiliarij, ad Venationem,
cohortantis.*

INdigna mihi te, collega nobilissime, tuaque persona visa est oratio tua. quid enim est, quod Principi persuadere velis? Voluptas, inquis, est. at quæ voluptas? nonne corporis? omnium vitiorum malorumque mater illa, capitalis humani generis pestis, ulcus animi, quæ naturam destruit, hominemque cum maxime blanditur, maxime interficit & trucidat? Latronum genus, quod Ægyptij Philistas vocant, in hoc amplectuntur, ut strangulent: ita etiam voluptatem facere animadvertes; quæ cum maxime blanditur, necat, atque perimit. Sicut navigatio in mari Syrtico periculosa est, & captarum ferarum sollicita possessio: sæpe enim laniant dominos: ita habentis magnæ voluptates in magnum malum evasere, captæque ceperunt. Hoc tu, si poteris, infringe mihi, & herbam porrigam. Sed quid negabis, collega? vincit te luce meridiana clariora exempla. Voluptas tua Sardanapalum rogo consecravit. Voluptas Alexandrum Magnum perdidit. Voluptas

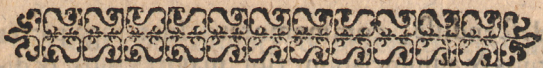
Iuſtas Catilinam impia arma aduerſus patriam
ſumere docuit. Voluptas Trojam vaſtauit:
Aſiam effeminavit: quinque florentiſſima re-
gna uno momento in lacum, ſulphure, pice &
igne ſtagnantem ſubſidere fecit. Ecquid jam
dubitas, domine, fugiendam eſſe voluptatem?
aut dubitas tibi etiam atque etiam videndum,
ne venenata contrectes animalia, neve noxios
gufteſ cibos? Quid dicam, quantum dedecus
ſit, Principem, cui tot populi, cui tot com-
miſſa ſunt negotia curæ, inebriari vino, difflue-
re voluptatibus, torpeſcere otio? O rem di-
ctu turpem, cogitatu fœdam, factu abomi-
nandam! Turpe eſſe ducunt quædam nationes
mercatori, ſi iſe ſe ingurgitet: in quod ita apud
Iberos ſeverè animadvertitur, ut viri boni no-
men eorum iudicio amiſerit iſe, quem in publi-
cum vino delibutum prodire vidiffent. Quan-
to turpius id erit Principi in luce hominum,
poſito, cuiuſq; officium eſt reipubl. rectè be-
neque præeſſe: pro ſubditis vigilare, apud ci-
ves in magno pretio eſſe: quæ quidem omnia
ſobrij ſunt hominis, non temulenti? Quod ſi in
privatis rebus ſequamur, ut eaſ committamus
ſervis, quorum frugalitas eſt perſpecta, eor-
demque aliquo in loco apud nos hæreſe pati-
mur: quanto æquius erit Rempub. committe-
re Duci, qui ſapiat, cuiuſque in ſicco habitet
anima? quantoque eſt juſtius, ejuſmodi à ſuis
magni

magni æstimari & religiosissimè observari.
Neque enim est, quod quemquam majori affi-
ciat dedecore, quam ipsa voluptas. Aspice By-
zantinos veteres: contemplare Thessalos Theo-
pompi: contuere Lydos Athenæi: considera
Sybaritas antiquos: hi omnes libidinibus, lu-
xurie, mollitia id consecuti sunt, ut, licet ho-
diè nunquam sint superstites, tamen infamia
laborent & male audiant. Taceo Neronem:
prætereo Heliogobalum: silentio involvo id
genus farinae alios, quorum sceleribus tota re-
rum natura, omnesque Academiæ parietes
adhuc personant, eosdemque detestantur, &
ad orbem condemnant. Nec me movet, quod
nescio de quibus dijs fabulentur. Egregij Dij!
num autem Ethnici sumus? an quisquam ex
ethnicis, qui sani fuerunt, unquam ejusmodi
servolum & aut ancillam, quales mihi illi Dij,
si Dijs placet, prædicantur, sub tecto suo pas-
sus fuit esse? Quæ cum ita sint: Domine, suadeo,
ut illis postpositis in venationem incumbas:
quæ cum nec Deo displicet, tum ad multa pro-
dest, estque utilis, & perquam jucunda. Quomo-
do enim id displicere potest, quo otium tol-
litur, fons ille omnium peccatorum, mater nu-
garum, noverca virtutum, pulvinar Sathanæ?
Venationem autem otio inimicam esse, si quis-
q^{ue} est, qui ignoret, eum ipsi sibi ignotum esse af-
firmare omninò non dubitem. Circumferimus
enim

enim *κοιῶς* quisque, quas vocant, *ἰνοῖας*,
quibus hoc ipsum, quod dico, inscriptum ex-
tat. Quæ enim causa foret, cur Ethnici Dia-
nam laudibus adeo extollant, quod amore æ-
ternæ virginitatis feras perpetuo infecuta sit?
nisi lux naturæ hanc in ijs lucem accendisset:
venatione peccatis resilli, atq; adversus scelera
præsentissimum in ea inveniri remedium?
Quid? quod venatio ad conservationem
valetudinis, & imprimis ad militarem disci-
plinam mirificè conducit? de qua, si placet,
Xenophontem inspiciamus. Neque verò di-
cam, quam suavis quamq; jucunda sit venatio.
~~ipse~~ venatoris habitus ad aspectum jucundus,
clamor venaticus, venatio ipsa; quæ tam varia
est tamque multiplex, quàm varia sunt ani-
mantium genera; ea suavitate hanc loquun-
tur. Illic videris ursum ad apiarium, mellis gra-
tia, ascendente, se ipsum lacerare cultris, ad
os alvearis, antequam veniret, impactis: hic
porcus sylvestris obviam veniet venabulo ex-
cipiendus: illic conspicias in aere penden-
tem feram tremebundam & reluctantem,
quam suspensis de quercu animalis alicu-
jus intestinis & abscondito intus unco
ferreo venator ceperat: hic audies ali-
quem cornu instantem venatorem, &
pro indiciorum varietate signa mitten-
tem, sive bellua se moverit, sive in-
venta

inventa, sive elapsa, sive intercepta sit: sive exhortetur sive requirat, sive receptum imperet. Quid memorem exclamationes illas, quibus venator utitur, vel cum stantes ingredi facit; io canes! io segnes! vel cum currentes excitat; Euge canes euge instate canes! vel deniq; cum revocat; retro retrò heus canes! quibus nulla musica meo iudicio potest esse suavior. Nec vero illa prætereunda est voluptas venatorum, quod cæli cursum non ignorant, quod anni tempestates cognitæ habent, & quod admiratione dignum est, admirabilem naturam animalium perspectam habent. Quare & omnibus ætatibus, quo quisq; fuerit nobilior, eò majori cura venationi incubuit. Testantur id Xenophontæi heroës, qui ab ineunte ætate venatibus operam dederunt: qui venando hoc consecuti sunt, ut in rebus gerendis animosi & strenui evaderent, & simul καλῶς νοεῖν καὶ λέγειν καὶ πράττειν discerent. Testatur id M. Antoninus Philosophus: Testantur id denique alij innumeri Imperatores & Principes, quos omnes recitare operosius foret, & admodum vacui temporis. His ergo laudatissimis Principibus, domine, te adjungas: in horum suadeo societatem te inferas, atque venationi, rei tam præclaræ, studeas: quod tibi & laudi erit & usui & volupe.

ORA.

ORATIO IV.

*Tertij Consiliarij, ararij rationem im-
primis Principi habendam
monentis.*

S Atyrum mihi audire visus sum, non homi-
nem. quid enim aliud ostendit tua oratio,
Collega, qua Principi venationem tanquam
summum aliquod bonum inculcas? rem parum
honestam, minimè utilem, & vero injucundam
cum tam sacræ, quam profanæ literæ impro-
bent venationem. nullus enim sanctus, nullus
sapiens fuit venator. Inspice Patriarchas: data
lege transi ad duces, procede ad Indices: ad re-
ges progredere, percurrere seriem Prophetarum:
fidelis populi officia & studia perscrutare: quos
in serie veteris testamenti legis exercuisse ve-
naticam? nempe Idumæos, & Ismaelitas, &
gentes quæ Dominū nesciebant ubi sunt, inquit
Propheta, (aut si mavis, dum tamen in Spiritu,
Notarius Prophetæ) qui in avibus cæli ludunt?
ac si tacita subjectione pronunciet eos, quo-
rum vita jocus est, suis evanuisse cum avibus,
eosque subiecta pronunciatione ad inferos
B descen-

descendisse, commemorat. Interroga patres tuos & annuntiabunt tibi: majores tuos, & dicent se nusquam sanctum legisse venatorem. Quod si nomini venatorum de Prophetica promissione blandiaris, qua se Venatores Dominus missurum pollicetur, qui de umbrosis & excelsis venentur erroneos: bestialium vitam noveris increpari, non commendari venantium vanitatem. Nec te Placidus vel Eustachius martyr quidem insignis; quem de pia, non tamen Canonica scriptura venantem asseris, à Domino visitatum; nimis demulceat, nisi fortè persecutorum Ecclesiæ rabiem laudas, eò quod inde ad Apostolatam vocatus est Paulus, & inter alios factus egregius Evangelij Prædicator. Sed fuerunt viri illustres, Alexandri fortè, vel Cæsares venatui dediti. nunquid Philosophi? aut aliqui sapientes in populo? nunquid Socrates, Plato, Aristoteles, Seneca, aut qui totius non urbis, sed orbis evacuavit miracula, Archita Tarentinus? Ut redeamus ad nostros, qui & veritatis doctrina, virtutis exemplo, fidei autoritate præcellunt? quos Augustinos, quos Hieronymos, Laurentios, Vincentios, quos denique de toto cætu patrum vexationis hujus agitavit insania? Sed ut ulterius progrediar, nonne vita vestra planè inutilis est? incommodant enim & sibi. & alijs venatores: accelerant sibi morbos, sæpè mortem. Quo-
ties

ties enim per abrupta & præcipitia cursant?
quoties propter diuturnas & immodicas tem-
pestates in morbos periculofissimos incidunt?
caballis excussi jacent, fracti aut luxati mem-
brū aliquod? quoties, dum apros, aliasve impor-
tuniores bestias vulnerare conantur, ipsi ab il-
lis graviter vulnerantur? meritò Martialis: in-
ter Casareæ discrimina sæva Dianæ. profectò
sævis se discriminibus committunt, vitam ha-
hent vilissimam, qui venantur. Et cum hæc
ita sint, inveniuntur nihil ominis et jam fœmi-
næ venatrices, quibus (quoniam venationes
progymnasmata putantur militaria) idem quis
facete occinuerit, quod apud Homerum Vene-
ri, dum Æneam suū morti subducere cona-
tur, in prælio à Diomede sauciata per repre-
hensionem dicit Iupiter. Exempla plura sunt
in promptu. nisi enim Actæon venationis
plus, quam satis erat, fuisset studiosus, non in-
cervum abijisset, non à canibus suis dilaceratus
ac devoratus fuisset. Nostrorum quoq; tem-
porum lætuosis instruimur exemplis, ab hu-
jusmodi inquietudine temperare, cum proce-
res nostros inter venandum veris varijsq; mi-
raculis indignatio divina percusserit, bestia-
lemq; sæpe invenerint exitum vitæ, qui, dum-
licuit, bestialiter vixerant. Regibus quoque
ipsis manus Domini non pepercit. & in mali-
tiam eorum condignam & gloriosam exercuit.

Ingentia quoque damna important homini-
bus venatores. dum enim feras canibus & equis
insectantur, conculcant fata, lacerant vineas,
corrumpunt plantaria, convellunt sylvas, de-
vastant agros. En! quam præclara, quam utilia
molimini opera! Præterea vita vestra quietis
& tranquillitatis experts, turbarum ac tumultu-
um plena est, quod, ut nihil ei insit præterea
incommodorum, satis valet ad deterrendum.
Inesse autem plura, hinc mecum recognoscite:
tempus insidiando, expectando, ad retia se-
dendo, huc illuc incurfando, per dumeta ob-
errando cum vestris canibus totos dies in otio
conteritis: & qua nulla major est jactura, tem-
poris nimirum, quo nihil pretiosius, eam vos
nullius coactu sponte vestra, libentes ac gau-
dentes facitis: quid est aliud desipere? Pleriq;
et jam efferatioris & inhumaniores cæteris ho-
minibus sunt, qui exagitant, & ad mortem to-
ties indagant bestias, eam namque immanita-
tem postea in homines convertunt. Multa in-
sidiarum genera noverunt venatores, quibus
abstinere adversus naturæ participes ægrè pos-
sunt, ut ea propter rusticis non temere venat-
us interdicator: ne ob duriora alioqui, & fe-
rociora ingenia venentur homines, exerceant-
que atrocitas, aut certe damis ac leporibus a-
gitandis intenti, plurima agriculturæ dicta sa-
lute, venationi dent operam. Adeo porro in
sum-

sumptus ad alendos canes, ad equos, ad homines, hujus fucatae vestrae voluptatis ministros prodigi estis, ut nonnunquam fundo suspiret nummus in imo, & ad paupertatem devoluti, rebus ipsis intelligatis, quam verum dixerit, qui dixit: Sera est in fundo parsimonia. Eorum est inquam manere sub love frigido, tenerarum conjugum immemores, perpeti algorem, ambulare genuum tenus per nives, torreri caloribus, perferre sitim, tolerare mediam, quiescere humi, caelestes perferre injurias, non ob virtutem, non ob Rempubl. non ob ingentem aliquam utilitatem: sed ob unicam, bestiolam, quam nec utrum capturi sitis potestis statuere, & saepenumero non capitis. Hujus amentiae vestrae testis est in 2. Tuscul. Cicero: Pernoctant, inquit, venatores in nive, in montibus uri se pariuntur. Et rursus in eodem libro: Apud quos autem venandi studium viget, qui hanc petessunt, nullum fugiunt dolorem. En quam vitiosa, quam adulterina est voluptas vestra! si modo dicenda est voluptas. Frigora, lassitudinem, esuriam, sitim, sudorem, pluvias, & alia compluscula mala complectitur. Cum itaque tanta incommoda ex Venatione procudantur, & quasi emergant, tot ac tam varia pericula venatoribus sint subeunda, imo morti ipsi saepe succumbere cogantur, quibus in hisce venationis delitijs animos con-

ſopitos, vel potius ſepultos habent. Tibi Prin-
ceps autor ſum, ut poſthabita venatione, æra-
rij tui curam habeas, illudque angeas, quoquo
modo poſſis. quid enim pulchrius? circumflue-
re, ac ſuperare divitijs, auriq; ac argenti cu-
mulos extruere ac poſſidere? quid contra con-
temptius? flagitioſe à pecunia paratū ac inſtru-
ctum, æriſque alieni grandis naſſa irretitum,
ac illaqueatum eſſe, ac in pecunia tenui vivere?
Veritati equidem maxime iſtud Timochlis con-
ſentaneum: argentum hominibus & caro &
ſanguis eſt; id quiſquis non habet, neque poſ-
ſidet, ille inter vivos mortuus obambulat.
Nihil etjam tam munitum, quod auro non ex-
pugnetur. nihil quod majorem parit autorita-
tatem. nam vel ſervus, ſi dives ſit, in pretio ha-
betur. Præterea ſi quis bellum gerere vult, ſi in
artium liberalium ſtudijs habitare, ſi merca-
turam exercere, ſi peregrinationi dare ope-
ram, ſi cogere milites, opus ſanè eſt pecu-
nia. nummis enim tinnientibus milites un-
dique confluunt. Cum haſta itaque cum
ſcutō (quod ajunt) ad id incumbere, ut habeas
ærarium, argento auroq; refertum, mul-
toque ære ſacculus tibi quotidie
tumeat.

ORA.

ORATIO V.

Quarti Consiliarij classicum canentis.

QUæ contra voluptatem, rem obscenam,
& sordidam, atq; beluarum propriam, di-
xit Actæon, recte dicta, pulchreque probata,
agnosco. nullam enim capitaliorem pestem,
quam corporis voluptatem hominibus natura
indulxit: quæ effrenata libidine, & ad potiun-
dum excitata, patriæ proditores & Rerum-
publicarum everfiones procurat: qua impe-
rante, florentequè virtus non solum præmijs
caret, verum etjam sceleratorum manibus
conculcatur, & in locam facinorum luit sup-
plicia. Quam insaniam hilarem si insanierit
etjam Princeps, fieri non potest, quin sum-
ma imis permutet, & pestis maxima patriæ e-
vadat. Venationem autem semper non modo
jucundam & utilem corpori exercendo, sed
Principum quoddam peculium & quasi umbra-
tilem pugnam existimari: dum modo habe-
ant eam ut oblectamentum, non ut exercita-
tionem & occupationem maxime seriam. Ve-
rum de Thesauro quibuscunq; artibus colligen-

do, quæ attulit Collega Commodus, ea ut pace ipsius dixerim, non perinde mihi probantur. Quid enim perniciosius, quid turpius, non dicam Principi, sed privato homini, quam avaritiæ morbo corruptum esse & infectum? Insanabile enim malum est & urgens ab omni scelere calcar. nam in reliquis affectibus & morbis sanietatem invenies & tædium: pænitet enim voluptuarium & ebrium, ubi ad saniores mentem redit: Avarus dum maximè laborat, teneri se tamen morbo non existimat, sed perpetua siti premitur divitiarum. Ut hydrofici, cum totum corpus perfusum plenumque aqua habent, sitiunt tamen: ita qui auro postponunt omnia, tantò plus quærendo inhiant, quantò possederint magis: digni quos ab omni hominum cætu removeas, exsilioque multes: proxima enim quæque imò remota etjam velut hircines exugunt & exedunt. Si enim putida membra, quæ alimentum reliquo corpori subtrahunt, quod tamen concoquere non possunt, urimus & secamus, ne serpat latius malum: amabimus ne homines qui se Solos diligunt, Rempublicam oderunt, amicitiam, honorisq; studium flocci faciunt: nihil sequentes, nisi ad præsens lucrosus, nihil ducentes honestum quod pecunia vacuum... Absit gitor ut hunc clavum purpuræ intexamus principis, & imperatorem faciamus mercator-

cato-

catorem, qui emat & vendat opes hominum,
animosq;. Nam quo potentia plus potest, eò
intolerabilior est futurus mercium commuta-
tione, sientq; illi venalia omnia, quo obsessum
avaritia animum demulceat. qui nefarium non
ducet & sceleratum, non dicam privatorum
opes, sed ipsam Rempubicam quæstui & lucro
habere: idq; cum suo ipsius interitu & pernicie.
Ut enim hirudinem ebriam, & sanguine ple-
nam avellimus & conculcamus: ita principem
avarum conficiet tandem execrando, insidiano,
opprimendo, odium plebis & subditorum.
magnum & vehemens malum! quod tu Prin-
ceps fuge, & vitia, quæ hunc affectum procre-
ant, inter quæ familiam ducit avaritia. Qui
enim undique lucrum captat, ovem non ton-
det, sed deglubit, auferendo rem cum pulvis-
culo & ipsis manipulis: fieri non potest, quin
omnes ipsum oderint, & perijsse cupiant. Pe-
cunia enim vita est mortalibus: quam qui in-
tervertunt, illi vitæ insidias struxisse non injuria
existimantur. Periculosum igitur est Prin-
cipi, ut Reipublicæ noxium, lucrum ab omni
occasione odorari, & quamvis corporis partem
extentam habere ad capiendum. Accepimus
enim ex historijs, non plures gentes, nationes,
urbes, bellis seditionibus, & prodicione perijs-
se, quàm avaritia nam populorum victrix Spar-
ta hoc vitio interiit: æterna illa urbs, cum

venalis esse cepit, præda gentium facta est. postquam enim opum affluentia cupiditatis flammam alere cepit, statim nequitia divitijs adjuncta, maximam facem accendit, & omnium rerum dilectum atque discrimen abstulit. Sentiamus igitur melius, & à Constantino Imperatore discamus, non affectare fisci commoda: cum publicæ opes melius à privatis possideantur, quàm intra unum claustrum reserventur. Sed dum avaritiam proscribimus, nolo ita hæc accipiantur, quasi velimus omnem hunc affectum in exilium pellere. Est enim quædam ejus species honesta & appetenda, quam appellamus avaritiam temporis & famæ atq; gloriæ cupiditatem. Hanc tantum abest ut condemnemus in principe, ut potius, reliquis omnibus posthabitis, nominis immortalitati invigilandum ipsi suadeamus. Hujus enim cupiditas & fitis, non solum pulchra semper habita fuit, sed cunctis hominibus vehementer adammata & commendata. Cum enim mortem natura pertimescamus & recusemus, quæ dijs iratis propitijsque tollere omnia nostra conatur, & perpetua oblivione sepelire: quibus possumus modis obviam illi inius, & dum obtinere non licet corporis perpetuitatem, apud posteros tamen ut vivamus & vigemus nomine immortalis contendimus: ut ita quandam immortalitatis & æternitatis spem adp-

adepti incredibili lætitiâ perfundamur. Neque enim est in rebus mortalium quicquam dulcius & illustrius nominis splendore & fama: cujus causa tot ærumnæ, tot sudores, tot vigiliæ ultero subeuntur & tolerantur, ut non immerito cecinisse videatur Flaccus: tu sola animos mentemque peruris gloria: & verissimum sit illud Salomonis: melius est nomen bonum, quam divitiæ multæ. Hinc jam mirari desino Pythagoræ, Platonis, Democriti vigiliâs & peregrinationes, qui ob nominis perpetuitatem tantos sudores & labores pertulere, famam quærendo per saxa per ignes. nec diversi abierunt media & reliqua philosophorum manus, qui vitam, opes & valetudinem, famæ postposuerunt. tanta enim ejus dulcedo est, tam gloriosa possessio, tam jucunda exercitatio, tam divinus amor & fructus, ut omnes homines naturali desiderio eam appetant & prosequantur: Hac inductus Thebit Bencorat quadraginta annis in monte habitavit, ut motum octavi orbis deprehenderet: Democritus stultitiâ simulavit, & viscera animalium dissecavit, ut naturæ cognitione famosum se redderet: Plinius Vesuvij montis conflagrationem manifesto mortis periculo vidit & periit et jam. Vt mittam Empedoclem, qui in Ætnam profiliit: Herostratum, qui templum Dianæ Ephesi incendit, tantum nominis comparandi

parandi causa. Mulieres ipsæ, pigræ & stupentes rerum aliarum, hic satagunt; ad famam omnia dirigentes, quo spectentur & laudentur: comam laboriosè componunt, peccunt, tingunt, faciem fricant, vestem complicant, discentes assiduè qua pompa ingrediantur, assurgant, decumbant, quibus se inclinent, quibus loco cedant: ut præteream nugas & nuces earum confimiles infinitas ad famam compositas. Reges ipsi & Principes hic assidui sunt & accubi, qui ut immortales essent & omnibus spectarentur, à solo Apelle pingi voluerant, à Lyssippo fingi, aurei & argentei in foro stare, & ære æterno spectari: ut nihil dicam de ijs, qui infinitis sumptibus pyramides & mundi miracula, quæ natantibus & defixis hodie oculis spectamus & admiramur, famæ consecrarunt. Denique omnis ætas cupida gloriæ est, pueri, adolescentes, viri, senes, huc omnia dirigunt, eoq; remis, velisq; contendunt, ut per ora virum, volitent, & perpetuitatem sibi quandam & immortalitatem caperent. non immerito: sola enim hac rerum omnium vivimus, corpore exuti. Quis Alexandri meminisset aut Aristotelis, quorum uterq; clarissimus est, nisi fama res eorum gestas perpetuæ memoriæ consecrasset? Hujus auspitijs & diligentia gloria Speusippi, Xenocratis, Demostenis, Ciceronis vivit & viget, quibus nihil proprij perijt, super-

per-

perſunt hodie, ſupervivunt, nobiſcum verſan-
tur, nos erudiunt, & recta via ad ſapientiam &
ſamam deducunt: idq; beneficio ipſius ſamæ.
Metam igitur dedimus ad quam decurras, Il-
laſtriſſime Princeps; ſcopum, ad quem collim-
es & collinies. Currum nunc & aurigam
accipe, atque anhelantes equos. Nam compa-
randæ gloriæ & conſequendæ diverſæ ſunt ra-
tiones: dicendo, faciendo, verbis rebusq; vi-
vimus. alij enim res geſtas monumentis con-
diderunt, alij argumentum ſcribendi dare ad-
vigilarunt. Iſti meritò præferendi: quibus te
adjunges, & iter, quod ducit ad ſamæ & honoris
templum, comite & duce fortitudine, mihi
ingredere. Illuſtres excelsa decent & magna:
quo numero merito ſuo fortitudo erit primum
inter virtutes locum adepta. Hanc tu occupa:
quia difficilima, ſi labores & pericula ſpectes:
fructuoſiſſima, ſi Reipub. commoda: ſplendi-
diſſima, ſi omnium præconia & laudes conſi-
deres. Ardua per præceps gloria vadit iter, in-
quit ille: in theatris in convivijs ad veram glo-
riam nullus contendit. Alpes tranſeunda ſunt,
per medias nives iter faciendum & hoſtes: ipſi
quodammodo naturæ vis facienda: flumina
pontibus ſternenda: montes aceto & flamma di-
ruendi & penetrandi. Non enim Aſiam aut
Italiam petimus, molliter in plumis cubando,
aut ſedendo complicatis manibus, & in ſinum
poſi-

positis, sed volitando per medias acies, hostem
premendo, circumveniando, leua dextraque
feriendo, militem auro & gemmis onerabis &
dirabis. Huic igitur disciplinæ, princeps, ani-
mum & cogitationes merito dabis, in cuius tu-
tela lateat patriæ tranquillitas, salus, liber-
tas: quæ sola potest urbes, regna, validissimas-
que gentes ipsi largiri: Pontifaces, marisque
sinus patefacere: Alpium, Taurique montis con-
vulsa claustra occupare. Cyrus hac scientia
Lydiæ thesauros & Asiæ regnum obtinuit.
Alexander orbem totum: ut Romani quicquid
hic Sol videt oriens occidensque. Itaque, si fa-
mam concupiscis, Princeps, & cælum conscen-
dere: viam tibi Ars militaris sternet, & Ho-
merum aliquem aut Virgilium dabit, qui lau-
dibus & Elogijs pulchrè facta persequantur. si
patriæ benefacere, Rempublicam liberare aut
conservare: Turcas aut Sarracenos ab Ecclesia
depellere; Alexandrum, Annibalem, Cæsarem
ob oculos pone, quibus res gestæ tantam maje-
statem & famam attulere, ut nulla de ijs pos-
sit conticescere ætas. Propera igitur & sagum
lætus lubensque accipe, ego pro felici omine ac-
clamabo: ARMA VIRI FERTE

ARMA VIRI.

ORA-

ORATIO VI.

*Consiliarij quinti, ad pacem ejusq;
artes Principem exci-
tantis.*

VTinam possim, O collega, ita in præsentī de principis studio statuere, ita de principis salute confirmare, ut ex eo nihil detrimenti, sed emolumentū plurimū capere posse videatur! fieret profectō ut majestas principis non solum perpetuō fœlix atque beata floreat, verum et jam ego, qui de ejus salute in præsentī cogito, in principis majestatem non ingratisimus judicar. Magnam, ita me Deus amet, injuriam principi facere videntur, qui summum bonum principis in nominis immortalitate ponunt, quiq; belli studium principi maxime appetendum esse ducunt. Illi sanè aut nihil aut perexiguū de Principis salute cogitant. Atque ut omnes intelligant, me de incolumitate principis tantum esse sollicitum, quantum fidelem consiliarium decet: dico, principem non fortunatum, sed infœlicem: non beatum, sed miserum esse, si immortalitati nominis, si belligerandi

randi studio operam det. Et quis quæso ve-
strum, reperiri potest, tam rerum omnium i-
gnarus, qui ambitionem principi maximo de-
trimento esse non videat, qui gloriæ cupidita-
tem multos principes ad extremas angustias
atque perniciem traxisse non intelligat? Testan-
tur hoc sacrae literæ: testantur profanae histo-
riæ, quarum exempla licet mecum recognoscatis.
Quid Adamum primum hominem, quem tan-
ta pulchritudine, tot tantisque dotibus ornatum
Deus ter opt. max. nobilitaverat, in tantam
calamitatem traxit, ut omnibus tum corporis,
tum animi donis, quibus abundabat, spoliare-
tur? Ambitio. Quid Cainum impulit, ut vio-
lentas fratri manus inferret? Ambitio. Quid
omnipotentem Deum commovit, ut totum
genus humanum diluvis perderet? Ambitio.
Quid Saulem incitavit, ut Davidem generum
suum persequeretur? ambitio. Quid Nabucha-
denozarem de dignitate regia exturbavit, si-
mitemque animantibus brutis fecit? Ambitio.
Quid causæ fuit, cur Haman ille superbus, ex
eodem patibulo, quod Mardachæo, paraverat,
suspensus fuerit? Annon eadem ambitio? Quid
multis? Ambitio exercitum Xerxis magni Per-
sarum regis, multitudine innumerabilem, fre-
git atque prostravit, ita ut rex ipse nihil præ-
clarioris molitus sit, quam fugam, quam perni-
ciem, quam infamiam: Ambitio conjuratos
in Ju-

in Iulium Cæsarem concitavit, & quia regium
nomen sive diadema sibi imposuisset, sellam-
que auream in senatu sibi collocari iussisset,
propterea conjuratorum manibus trucidatus
fuit. Mitto jam Pompejum, quem superbia at-
que ambitio in miserrimam fortunæ commuta-
tionem rejecit. Prætermitto Caligulam, Do-
mitianum, Heliogabalum, Marium, quos om-
nes immoderata famæ cupiditas ad tragicum
vitæ exitum traduxit. Quid igitur? Audeſne
tandem affirmare, principem immortalitati no-
minis atque ambitionis studio occupatum esse
oportere? Quid si ad bellum gerendum prin-
ceps animum adjecerit, anne tum eum immor-
talem fore existimabis? Nego, imò et jam con-
stanter pernego, iter sic ullû ad immortalitatem
consequendam principi dari expeditum: argu-
mentisq; , si me diligenter attendere velitis,
invictissimis hoc evincere conabor. Quis enim
in historiarum monumentis vel mediocriter
versatus non animadvertit multa atque infini-
ta bella, nullam aliam ob causam suscepta esse,
quam propter rem nullius ponderis atque mo-
menti? imò si originem ipsam spectare velis,
merito atque optimo jure inhonesta ea, appel-
lare poteris. Quid enim Cræsum opulentissi-
mum Lydorum regem ad bellum gerendum,
contra Cyrum Persarum regem impulit, quàm
effrænata superbia? Quid Antonium commo-

C

vit,

vit, ut bellum susciperet contra Casarem, quàm imperandi libido? Quid Cyrum juniorem incitavit, ut arma moveret in fratrem Artaxerxem, quam ambitio, ardensq; dominandi cupiditas? Quæ omnia cum ex causis inhonestis atque injustis promanent, non verebor belli studium, principe viro indignum affirmare. Quod si quisquam erit, qui argumentum hoc ad propositum problema confirmandum non satis firmum esse dixerit, consideret quæso jam ac mecum recognoscat, quanta incommoditas, quanta perniciēs, non solum ex injuste susceptis, verum et jam ex justè motis bellis oriatur atq; profluat. Consideret, inquam, imprimis, quàm miseræ clades, quàm horrenda strages, quàm injusta hominum oppressio, ex bellorum injuste susceptorum strepitu contingere solant. At quis, quæso te per Deum immortalem, post homines natos ex injustitia se immortalem factum, ac honorem se consecutum gloriari potest? Quid Crassus, nonne à Cyro Persarum rege in bello captus, comburendus rogo impositus est? Quid Antonius, nonne cum falso ei nuntiatum esset, Cleopatram sibi mortem conscivisse, ipse sibi violentas manus intulit? Quid Cyrus Junior? Nonne in medios hostes irrumpens interfectus est? Quid Bajazetes primus Turcarum imperator? Nonne à Tamerlane Scyta miserabile toti Asiæ spectaculum factus est?

est?

est? Catenis nempe vinctus aureis, inque ferrea cavea cancellata per Asiam circumductus, & passim ostentatus, victori equum ascendenti, dorso subdito scabelli usum praestitit. Quid denique Valerianus Romanorum imperator? Nonne in bello victus & captus à rege Persico Sapore simile orbi terrarum spectaculum praebuit? O egregiam scilicet laudem! O spolia ampla tantorum principum ex bello injusto reportata! Sed quæris? Numne etiam justa beligerandi causa impulsus princeps bellum administrare debeat? Non audeo dicere: dicendum tamen est: & quia de principis salute atque felicitate in presenti agitur, omnino dicendum est, bellum licet justum, non tamen principi temere gerendum. Perlustrentur nam omnia omnium historicorum argumenta: reperies sane nullum unquam ab ullo bellum iuste geritum fuisse, nisi summa cum difficultate atque incommoditate conjunctum, ut non minus ex hoc, quam ex bello injusto, periculi redundare videatur. Quid opus est, ut exemplorum multitudine vos obruem, cum id per se luce meridiana clarius sit, & quotidiana experientia comprobetur. Vnicum tamen, si placeat, ad instituti mei confirmationem, ex Plutarchi Pyrrho, & quidem insigne exemplum, vobis ante oculos ponam. Pyrrhus cum incredibili quodam desiderio tenebatur expedi-

C 2

tionis

tionis in Italiam, Cineas cum hoc modo affatus est: Occupata Italia rex, quid agemus? Vicina, inquit Pyrrhus, Sicilia est, dives insula & populosa, & captu facilis. Quid tum inde, inquit Cineas? Trajiciemus, inquit Pyrrhus, in Africam & Carthaginem, quæ tum erit ad nutum: Verum, inquit Cineas? ubi rerum potiterimus, quid tum? Ridens Pyrrhus; in alto otio, inquit, vivemus, comptabimus quotidie, & mutuis inter nos sermonibus oblectabimur. Ecquid verò nunc obstat, (inquit Cineas) quominus comptemus, atque otium inter nos traducamus, quum jam teneamus hæc, & citra negotium ad manum sint, quæ per sanguinem, per multos sudores, per discrimina petitori sumus, multasque calamitates allaturi alijs & accepturi? Hæc, hæc sunt, collega, præmia bellorum: hi fructus sunt armorum, quos, si Princeps evitare velit, omni studio in id incumbere omnesque animi intendere debet nervos, ut bellum qualecunque tandem sit, fugiat atque detestetur. Verum enimvero, ais princeps, si neque immortalitati nominis, neque belli studio, mihi operam dare liceat, quid igitur mihi agendum, quid tractandum existimabis? Utinam, utinam princeps, monitis meis obtemperare atque obedire volueris! suaderem profecto, ut omne studium tuum, omnesque adeo cogitationes tuas in pace colenda, pacisque artibus tractandis ponas.

ponas. Quis enim est, qui, cum ex bello tot tantaque detrimenta oriri videat, e contra ex pace majorem voluptatem profluere non sentiat? Nihil enim est tam populare quam pax, qua non modo ijs, quibus sensum natura dedit, sed etiam recta atque agri mihi latari videntur. Hæc est quæ simultates tollit, bella compescit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat, cunctis est placida, nescit extolli, nescit inflari:

Pax arva colit, pax candida primum

Duxit ad aratros sub juga curva boves.

Pax aluit vites et succos condidit uvæ:

Funderet ut gnato testa paterna merum.

Pace videns, vomerq; vigent: at tristia duri

Militis in tenebris occupat arma situs.

Rusticus è lucoq; vehit malè sobrius ipse

Vxorem plaustro progeniemq; domum.

O dulce nomen pacis! ô rem jucundam, atque salutarem: O rem publicam florentem, atq; beatam, quæ tanta bonitate pacis frui possit! At posset quidem, si princeps non ambitionis, non belli studio, sed paci se totum consecraverit. Pace autem princeps perpetuo frui absque molestia potest, si artibus ijs atq; virtutibus ad eam rem comparatis se cumulaverit. Ecquænam illæ sunt? Studium concordix: Iustitia vitans injurias & rapinas: Clementia,

Magnificentia, vitæ Integritas : sine quibus princeps ad gubernaculum reipub. positus, vix ac ne vix quidem pacificè vivere, pacemq; tueri potest. Quæ cum ita sunt, ô princeps, te jam merito compello, tibi suadeo, ut ambitionis atq; belli studium tanquam pestem fugias, pacemq; unice colas atque ames. Revoca tibi in memoriam quot quantaq; ex ambitione atque bello, si illorum cultor haberi vis, damna atque detrimenta tibi impendant : Revoca, inquam tibi in mentem, quam infinita commoda, si pacis studium secteris, in te redundant. Concordiam ama, justitiam cole, clementia te exorna, magnificentia te condecora, vitæ integritatem tanquam clarissimam filiam exosculare : nam fiet, ut princeps toto terrarum orbe non solum clarus existas, sed etiam ejus virtutis fama in omnem æternitatem florebit.

ORATIO VII.

*Consiliarij sexti, pietatem, prudentiam,
justitiam, fortitudinem Regenti
inculcantis.*

ET si, collega, libenter aliorum sententias sequor,

quor, nec mihi ipsi sapio, & ab illo *decepcionis*
crimine quam longe abesse cupio: tamen quæ
mihi quisque vestrum rectè dixisse videatur,
quæ secus, meum officium ut dicam flagitat:
quod hac mea oratione dum facio mirum
in modum rogo atq; obtestor, ne in malam in-
terpretemini, partè quod hanc provinciã in me
suscepi. Ego n. ijs quæ modo enumerata sunt
partim plura, partim longè majora, principi in-
cumbere puto: pietatem in eo desidero: effla-
gito ab eodem prudentiam: tum justitia & for-
titudine ipsi opus esse judico. Principio er-
go, scito Domine, ante omnia pietatis te culto-
rem per totum vitæ tuæ quod restat tempus
esse oportere sincerissimum & gravissimum.
Ne autem in hanc devenias opinionem, nu-
dum vocabulam pietatis tantummodo in-
meis oculis animoque versari, rogo ut auri-
bus percipias quid ea sit: Hæc est præstantis-
sima illa vis animi divinitus concessa, qua
DEUM & rectè novimus & rectè colimus:
hæc dominum conciliat: hæc egenorum,
portus: hæc miserorum suffragium: hæc ju-
storum tribunal: hæc est fundamentum omni-
um virtutum. unde rectè vir ille divinus (de
Platone dico) omnis æquitatis, inquit, ex qua
bonæ leges pendent firmamentum est DEI
metus. O sanctissima, ô gravissima pietas,
ô quam egregia res est te esse præditum! Fa-

cession

C 4

cessi-

cescite divitiæ, facefsite honores, faceffe corporis pulchritudo: ad hanc pietatem vos omnes nihil estis: non enim diu duratis, sed fluxa estis & folijs autumnalibus magis caduca: tu vero ô pietas constanter permanes, nec deseris hominem in morte, sed post hanc vitam præsto es & immortalitate donaris! Hanc pietatem, Domine, sectare, in hac quotidie te exerce. Vt enim Apelles pictor queri solitus est, perijsse diem in quo non duxisset lineam: ita Christianus & præsertim princeps dolebit, si quotidie non evaserit melior in pietate. Ideo autem pietatem dico principi esse necessariam & utilem, quoniam omnia suppeditat, omnia ex se gignit. Ipsa invocationem veri Dei largitur, largitur pœnitentiam, fidem edocet, procurationem & ecclesiarum & scholarum suppeditat; ut verbum DEI incorruptum in eis sonet: ut idonei constituentur doctores, ut his salaria honesta attribuantur: ut pauperum habeatur ratio, quo & illi rectè educentur: quæ quidem quanta sint bona mecum quæso recognoscite atque perpendite. Atque ut de invocatione veri Dei dicam: DEUM immortalem quanta illa est virtus, quantum bonum! Hæc enim vero motu cordis & linguæ à Deo petit bona æterna & corporalia: hæc, quemadmodum aqua delet ignem, ita iram DEI omnesque pœnas placat: hæc clypeus nolter

noster est & gladius biceps, quo pugnamus
& vincimus. Accedat, Domine, regius sua
voce Propheta David & hanc meam senten-
tiam comprobet: Invoca me, inquit ille, in
die tribulationis tuæ, & ego eruam te: & hono-
rificabis me. Quid in medium profert Apostal-
lus Iacobus? Orate pro vobis invicem, in-
quit, ut sani sitis, multum enim valet depre-
catio iusti efficax. Quæ omnia non solum,
verbis satis explicatis in Biblijs (quæ medi-
cina animæ sunt,) notata: sed & exempla
coram adsunt quæ vim precationum confir-
mant. Cur enim absorptus ignis accensus
à Domino, cum ortum erat murmur popu-
li quasi dolentis præ labore contra DEUM?
Propter orationem Moyfis. Cur Sol stetit
in medio cæli & non festinavit occumbere
spatio unius diei? Propterea quod Iosua sup-
plex ad Dominum accessit. O vim precatio-
nis incredibilem, ô magnitudinem inenarrabi-
lem! Quid de pœnitentiæ præstantia? quid
de illa ad æthera tollenda virtute dicam? qua
peccatum aboleri, reconciliationem nos acci-
pere indubitanter credimus, qua novam obe-
dientiam inchoamus. Quid languores sanat?
Pœnitentia. Quid gratiam conservat? Pœ-
nitentia. Quid mentem munit ac roborat?
Pœnitentia. Multa hic adducere possem,
pœnitentiæ veræ & non fictæ exempla, quæ
fuit

fuit in Patriarchis, Israelitis, Davide, Ezechia
alijsque, sed ob temporis angustiam ea nunc
omitto. Nec inferior pœnitentia virtus est Fi-
des, quæ in pœnitentia sic includitur ut vita
in motu animali. Absque fide impossibile
est placere DEO. Fides enim est fiducia ac-
quiescens in misericordia DEI propter filium
mediatorem promissa: fides assentitur omni
verbo Dei nobis tradito: fides tantam in se
habet vim, ut quæ impossibilia sunt tanquam
oculis subjectis complectatur, & quæ diffe-
runtur, perinde habeat, atque præsentia. Hæc
est ars Christianorum summa, qua Israelitæ o-
mnem dubitationem represserunt, & hostem
immanem Pharaonem vicerunt: qua Iacobus
docuit uti perseverantia & constãtia in petenda
& expectanda ope divina: O thesauris omni-
bus opulentior, ô virtutibus omnibus fortior,
medicina quavis salubrior! Harum harum
virtutum magistra est Pietas, quanquam & alia
largitur. Pietas enim principi procurationem
& Ecclesiarum & scholarum suppeditat, ut
verbum Dei incorruptum in eis sonet, ut ido-
nei constituentur doctores, ut his salaria ho-
nesta attribuantur, ut pauperum habeatur ra-
tio, quo & illi recte educantur: aliaque quam-
plurima ex se gignit Pietas. Quod quidem te-
stimonij possem planum facere, si tempus id
pateretur. Sufficiat me tantum digicum inten-
diffe

disse in id quod volui, pietatem nempe cornu
quoddam Amaltheæ has & omnes alias virtutes
suppeditare. Ad vos jam mea pervenit o-
ratio, qui in principe omnem pietatem extin-
guitis, atque ex eo armentarium, aut Nero-
nem, aut Caligulam facitis: fidē, liberalitatem,
omnes deniq; virtutes principi damnosas esse
affirmare non erubescitis: qui principi ante
omnia optandum esse ut pius videatur, non ta-
men ut sit elatratis: qui principi pejerare, fal-
lere & dissimulare sine ulla dubitatione licere
docetis: qui felicem esse principem illum,
quem populus non diligit garritis: qui prin-
cipem illum esse sapientem qui boni publici
studiosos & amantes tollit gannitis. O mise-
ram ætatem quæ ista portenta alit! Quousque
tandem abutere, quisquis es qui ita sentis, pa-
tientia Dei? quamdiu tuæ blasphemix Deum
eludent? quem ad finem sese effrenata ista ja-
ctabit audacia? nihilne te Dei os vultusque
movent? O tempora! ô mores! Sed de his sa-
tis atque etjam plura quam in animo habue-
ram: in cæteris breviter me expediam. tantum
id etjam atque etjam rogo, id mihi tribuatis, ut
reliqua benevolentia vestra solita benigne co-
gnoscat. Devenio ad alterum quod in te, Do-
mine, desidero, idque est Prudentia, quæ est
oculus animæ: civitatis asylum: reipublicæ
ancora: regnum omnium anima. Prudentia
urbes

urbes bene gubernat : prudentia omnes actiones politicas ita regit, ut ad normam verbi divini congruant : prudentia singulis officia sua praescribit omninoque docet : ut, quemadmodum sumere citharam qui canendi sit imperitus non debet : ita neque imperij partes imprudentibus sint demandandæ. Proxima ergo cura erit, Domine, ut consiliarios tibi asciscas idoneos & fideles, quibus curiæ curas commendes, ut te in gubernanda republica adjuvent. Quod quam necesse sit, res ipsa loquitur. nisi enim consiliarij sint fideles, prohi Deum immortalem! quanta in republica inde exoriuntur mala. His non rectè constitutis turbatur religio: religione vero turbata omnes virtutes ut tollantur necesse est : religione rejecta unusquisque sibi pro animi arbitrio religionem instituit, summa in magistratu crudelitas, existit à principe desciscitur, seditiones adversus ipsum moventur, vinculum humanæ societatis solvitur, bella varia & incommoda suscipiuntur, seges erit ubi Troja fuit, fides violatur, perfidia societatis humanæ pestis tristissimumque regum pharmacum in flore est, sanguis plurimus innocens effunditur, denique ipsi etiam boni principes flagitiosissimè seducuntur. Sed, ne benevolentia vestra videar abuti, illa describenda jam omitto : & quam utile sit principem esse stipatum bonis consiliarijs videamus.

Tunc

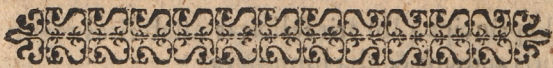
Tunc enim vera floret religio: tum fides servatur: tunc tranquillè vivitur: tunc justitia regnat: tunc principes optima consilia percipiunt. Bonus enim consiliarius is est, qui ut hæc omnia perficiantur, operam dat: qui quæ facta sunt opus non ignorat: & quæ agnoscit explicare potest: qui rempublicam unicè amat: qui pecuniam contemnit: qui veritatem non celat. Hujusmodi consiliarij verè sunt pars corporis regij: hi rectè ab Imperatore Iustiniano nominantur patres principum. Vt ergo, Domine, consiliarios Davidis, Salomonisq; non autem Ieroboami habeas suadeo: ipseque operam dabis. sic etenim feliciter imperare & causas tam belli quam pacis facile discernere poteris. Ad judicia jam accedo, & ea quoque rectè esse constituenda judico. In his iudex justæ ætatis sit, qui æquitatè ante oculos habeat, qui pronior in tenuiorib; ad bonitatem, in gravioribus ad benignitatem sit, & non solum quid possit sed etiam quid debeat ponderet: idem in leges justitiæ ne peccet, neque ab instituto suo recto magnitudine pecuniæ sese abduci permittat. Vt enim sol non alius pauperi, alius diviti, sed omnibus communis: ita iudex spectare personam non debet, sed rem. Quapropter ut in judicijs Moyses adsit: Pilatus vero rejiciatur, omninò studendum erit. Tertium quod principem maxime exornat, est justitia cultu-

cultura divinorum : pax populorum : tutamen
patriæ immunitas plebis : gaudium hominum :
bonorum præmium : pæna improborum : tri-
butorum regula : quæ in exigendis modum ser-
vat & exacta rectè collocat, omnemque avari-
tiam & profusionem vitat. Quartum quod
in principe præfulgere debet est Fortitudo, quæ
facit, ut bello fortis quis extet: ut iusta bella
fufcipiantur: in quibus Deus fit in acie, Deus
ftet in medio, Deus stet in subsidijs: hæc iusti-
tiam custodit: hæc sola defendit ornamenta
virtutû omnium. Quæ virtus nihil extimescit?
Fortitudo. Quæ præterea omnia humana de-
spicit? Fortitudo. Quæ supplicijs non move-
tur? Fortitudo. Sapiens enim non metu fran-
gitur, non potestate mutatur, non attollitur
prosperis, non tristibus mergitur. Ut enim
palme arboris ramus imposito onere non ad
terram deflectitur cæterarum more, sed reniti-
tur: ita viri fortis animus quo plus negotijs
premitur, quoque magis sævit fortuna, hoc est
erectior. O pulcherrimam, o elegantem,
o præstantem, honorificam, speciosam, am-
plam virtutem fortitudinem! Præsta igitur
Dn. te virum: imitare Moysen, Samsonem, Ari-
stidem Catonem Majorem. Quod si Dn. ad has
accesserint reliquæ virtutes, quas qui ante me
dixit in principe desiderat, integritas vitæ, &
magnificentia & clementia, quid beatius erit
illo

illo principe? Ibi erit felicitas: stabilitas regni:
auris audiens & alia innumera.

Quare si stabilem rempublicam tuam esse
cupis, si immotam, si felicem, si obediens
subditos: da te pietati & prudentiæ, sectare for-
titudinem, justitiæ votum nuncupa, tempe-
rantiam colito, facq; ut similimus sis Davidi
(qui vir ad placitum &, ut sic loquar, ipsius Dei
gustū fuit) Iospahato, Ezechia, in quib. quanta
fuit pietas quantæque virtutes? ut præteream
Christianum IV. Daniæ regem: Augustum pium
Electorem, Christianum I. & Christianum II.
Augusti illum filium, hunc nepotem: Vricum
& Carolum Megapolitanorum: Ioannem A-
dolphum Holfatiæ: Fridericum & VVilhelmum
Curlandiæ Duces. Quæ, ut tandem conclu-
dam, cum ita sint: non credo, Domine, du-
bitare quenquam: has virtutes tibi esse neces-
sarias & utiles. Tu ô æterne DEus fons omnis
boni & scaturigo inexhaustæ misericordiæ,
omnes principes christianos sapienciæ lu-
mine illustra, ut populum tuum recte judi-
cent: tu omnes inimicos à tuis aris, à tectis
Germaniæ ac mœnibus, à vita omnium arce:
tu fac, ut tibi grata, ecclesiæ & reipub. utilia,
nobis salutaria quisque cogitemus, dica-
mus, faciamus.

ORA-

ORATIO VIII.

*Omne Gubernatoris officium ut est
tū ~~est~~ complexa.*

Magnus ad me cumulus isthinc accessit doctrinæ, quod vos ita eruditè de omnib., quæ in regia sede fieri soleant, disputantes audiui: atq; ex eo ipso vestram in me singularem benevolentiam, cum summa animi observantia conjunctam deprehendi; quod vos intelligo partim mei, partim dignitatis regię peresse studiosos. Ita me ergo comparabo, ut & DEUM colam, inque eo spem meam, & omnia, quæ homines in excelsò loco collocati summa putant, reposita habeam ejusq; verbi ductum sequar, sive vigilem, sive dormiam, sive remp. administrem, sive edam, sive bibam, sive vener, sive aliud agam, is mihi primus; idem mihi postremus erit: ad ejus gloriam amplificandam omnia ipso duce & rectore conferam pacis & belli studia.

Neque enim, quod multi faciunt, tam cogitabo, quantum accipiam honoris, quam quantum oneris ac sollicitudinis secum moles imperij

perijtrahat. Est enim regenti procuranda ecclesia: quærenda est reipub. securitas; spectanda est subditorum salus. hæc est candida illa meta, ad quam regius athleta currat oportet. Atque ad hunc finem publici boni duo inprimis opus esse video, Prudentiam & Virtutem. sine illa cæcutit regnum, sine hac nulla societas neque laudabilis est, neque firma. Sed ut quædam minuta sunt sidera, quædam magna, ita virtus principis est duorum generum. Nam Iusticia, & clementia fides & modestia sunt duo magna lumina.

Quid enim magis præfolget in Principe, quam si legibus alligatum se fateatur & ex legum præscripto jus reddat? & ea quæ dixit, quæ promisit, sine fraude sine dolo servet? Quid tam porro splendescere principem facit, quam si lenis sit, & si virtutem animi à pœna aut vindicta ad lenitatem cum iudicio inclinet? Cumque supra non extra homines sit princeps, quantoque plus adeptus est, tanto magis in lubrico sit positus: quid tam necessarium est ei, quam ut in alto collocatus, non alta sapiat, sed sensum actionesque modificet & temperet? inque his ita versetur, ut majestatem suam omnibus commendent.

Profectò hæc virtutes principem ita clarum faciunt, ut ejus lumine totus orbis illustretur:

D

illucur:

stretur : Ad quas si accesserint , illæ haud æ-
què illustres , sed tamen utiles : cum delectu
& modo liberalitas : in conjugem amor non
obsequium : item , ut aut iram vitet , aut a-
periat : ut in convicia ut inquirat : ut curet
famam : ut amet doctrinam : bene erit princi-
pi & reipublicæ. Ut autem Princeps sine vir-
tute nomen suum tueri non potest , ita impe-
rium sine prudentiâ est nullum. Eam du-
plicem esse animadverto propriam & mutua-
ritiam. illam raram esse in purpura , usus do-
cet : hæc autem maximè est gubernatoria.
Magna enim negotia magnis egent adjutori-
bus. Quæ causa me impulit , ut vos mihi,
ut probos & prudentes , morum animorum-
quæ provinciæ meæ gnaros delegerim : nec
de vestra fide & pietate , juvandique prom-
ptitudine sincera dubito , quin omnia vestra
consilia ad religionem amplificandam ad pa-
cem tuendam : ad benevolentiam subdito-
rum retinendam : ad impressam subditis &
exteris reverentem de rege ejusque statu o-
pinionem servandam : ad omnia ea quæ rem-
publicæ evertere solent averruncanda : ad
censuram reipub. honestè sine subditorum inju-
ria augendum : ad bella tum extera tum ci-
vilia impedienda : sitis sine contumacia , si-
ne confidentia , sine *δυσφορῆ* , sine præcipi-
tantiâ directuri.

Nihil

Nihil enim tam gratum est principi illi
DEO, qui hunc universam mandam gu-
bernat, quam Cœtus hominum pietate, relli-
gione vera, Iustitia inter se societati, & in pa-
ce quàm maxime beati. Ad hos, cœtus con-
servandos operam suam totam ut addicant hi,
qui pluribus præsumt, qui leges & Iussa ponunt,
qui maria terras, pacem bella moderantur: te
qui æterna veritas es ex imis sensibus precor.

Vobis autem, Magnifici Clarissimi atque
Doctissimi viri, juvenes nobilissimi atq; orna-
tissimi grates quâtas possumus agimus maximas
quod me & meos commilitones tam benigne
& placide audire volueritis. pollicemur majo-
ribus reverentiam & amorem: paribus bene-
volentiam: omnibus studia quisque
nostra luculentis-
sime.

D. I. X. I.

D 2 Epigram.

EPIGRAMMA

Ad Clarissimum virum, D N.
M. IOANNEM SIMONIVM,
Professorem Rhetorices almæ
Rhodopolitanæ.

GLoria materia par est. per ludicra
ludos

Scriptores mundus deliciasq; facit.
Serior autores & seria fama, polito

Texentes calamo seria facta, manet.

Vanos pone metûs animi. tua docta,

SIMONI,

Nomina posteritas, si qua futura,
colet.

Qualis sit miles, qualis sit navita,
qualis

Sit tandem princeps, qualia consilia:
Castis

Castis exemplis, puro sermone Latino,
Varia dum copi fertilitate, doces.

Sic ad virtutes calcaria fortius adde!

Sic auge eterno PVPLICVM
honore BONVM!

MATTHEVS ZVBERVS,
P. L. faciebam in alma Rosa-
rum Academia.

F I N I S.

Costis exemplis, puro sermone I. anno
I. anno in eod. fertilitate, nocet.
Zic ad omnes calcaria fortis edde!
Zic arge et mo P. P. P. M.
honore BONN.

MATTHEVS ZVERVS
P. I. faciam in alia Ro-
sur Academia.

F I N I S

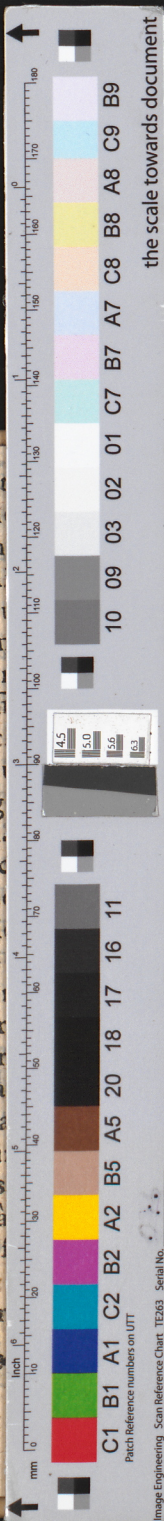

Симон
Мерц
Моцарт
наб.

J.

506.^b

illo principe? Ibi erit felicitas
auris audiens & alia innumera
Quare si stabilem rem
cupis, si immotam, si felicitatem
subditos: da te pietati & prae-
ritudinem, justitiae votum
rantiam colito, facq; ut fuis-
(qui vir ad placitum &, ut fuit
gustū fuit) Iospahato, Ezechiel
fuit pietas quantaeque virtutis
Christianum IV. Daniae regem
Electorem, Christianum I.
Augusti illum filium, hunc
& Carolum Megapolitanum
dolphum Holsatiae: Fredericum
Curlandiae Duces. Quae, cum
dam, cum ita sint: non contem-
bitare quenquam: has virtutes
sarias & utiles. Tu o a te
boni & scaturigo inexhausta
omnes principes christiani
mine illustra, ut populum
cent: tu omnes inimicos
Germaniae ac mœnibus, a te
tu fac, ut tibi grata, ecclesiae
nobis salutaria quisque
mus, faciamus.

regni:
a esse
entes
e for-
mpe-
avidi
s Dei
uanta
ream
pium
m II.
icum
m A-
mum
onclu-
e, du-
neces-
omnis
rdia,
e lu-
judi-
rectis
arce:
utilia,
a-
R.A.